

Lausunto

22.06.2022

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdistyksemme kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista. Kiitämme myös lämpimästi mahdollisuudesta päästä osallistumaan hankkeen seurantaryhmän työhön.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen opintojen yhdistämistä ja kaksoistutkinnon suorittamista koskevia säännöksiä lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahoituslakiin sisältyviä ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksen perusteita siten, että ne nykyistä paremmin vastaisivat oppivelvollisille suunnatun koulutuksen tarpeisiin. Valtaosa hallituksen esityksessä esitetystä muutoksista kohdistuu ammatilliseen koulutukseen.

Lukiolaissa ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi ”yhdistelmäopintojen aineopiskelijan” määritelmä, jolla tarkoitettaisiin ammatillisen perustutkintokoulutuksen yhteydessä yhden tai useamman nuorten tai aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opintoja suorittavaa opiskelijaa.

Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi kaksoistutkinnon määritelmä. Lainsäädäntöön ehdotetaan myös lisättäväksi mahdollisuus hakeutua kaksoistutkinnon opiskelijaksi valtakunnallisten hakumenettelyiden eli yhteishaun kautta.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta laajentaa ammatillista perustutkintoa yksilöllisesti yli sen nykyisen enimmäislaajuuden.

Aikuislukioliitto ry:n näkemys

Aikuislukioliitto ry pitää lukiolakiin ja lakiin ammatillisesta koulutuksesta tehtäväksi ehdotettuja täsmennyksiä säännösmuutoksia nykytilaa selkeyttävinä. Ammatillisen perustutkinnon laajentamiseen liittyvä muutosehdotus on mielestämme hyvin kannatettava esitys. Kyseiset uudistukset ovat kehittämishankkeen tavoitteiden mukaisia.

Katsomme, että kyseiset säädösmuutokset voivat auttaa olennaisesti vahvistamaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä ja niiden voi nähdä helpottavan ja lisäävän ammatillisten ja lukio-opintojen ristiinsuorittamista. Lukiolakiin ehdotettavien muutosten voi odottaa parantavan opiskelijoiden oikeusturvaa ja myös selkeyttävän kahden tutkinnon järjestämisessä tällä hetkellä olevia tulkinnanvaraisuuksia.

Arvioimme, että ammatillisen tutkinnon laajentamisen myötä opiskelijat voisivat jatkossa merkittävästi parantaa omia jatko-opinto- ja työelämävalmiuksiaan (geneeriset taidot ja laaja-alainen osaaminen). Uudistuksen voi arvioida lisäävän olennaisesti koulutuksen järjestäjien keskinäistä yhteistyötä, myös digitaalisen koulutustarjonnan osalta, ja näin edistävän koulutuksen saavutettavuutta.

Kaksoistutkinto, yhdistelmäopintojen aineopiskelija

Pidämme perusteltuina lukiolakiin ja lakiin ammatillisesta koulutuksesta ehdotettuja täsmennyksiä uuden opiskeluoikeuskategorian luomisesta ja kahden tutkinnon opintojen järjestämisestä. Ehdotetut säädösmuutokset vahvistaisivat opiskelijan oikeusasemaa ja poistaisivat tulkinnallisuuksia mm. opiskelijaksi hakeutumisen, rahoituksen perusteeksi ilmoittamisen ja opiskelijamaksujen perimisen osalta.

Kannatamme koulutuksen järjestäjien väliseen yhteistyöhön perustuvien opintojen suorittamiseen luotavaa erillistä yhdistelmäopintojen opiskeluoikeuden kategoriaa. Määritelmä on selkeä ja erottelee mielekkäällä tavalla kahta tutkintoa suorittavat aineopiskelijat muista yksittäisiä oppiaineita tai opintojaksoja suorittavista aineopiskelijoista. Yhdistelmäopintojen aineopiskelijaksi hakeutumisoikeus olisi tarkkaan rajattu ja perustuisi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien väliseen sopimukseen. Opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä olisi lisäksi, että opintojen suorittamisesta olisi sovittu ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetussa opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa. Sopimuksella myös esim. määriteltäisiin tarjolla olevien lukio-opintojen laajuus tai lukiokoulutukseen osallistuvien määrä ja näin koulutuksen järjestäjät voisivat resurssiensa puitteissa päättää, missä määrin opiskelijoille tarjottaisiin yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia.

Kaksoistutkinnon käyttäminen yhteishaun hakukohteena olisi perusteltua opiskelijaksi valittavan oikeusturvan vahvistamisen kannalta, hakijan voidessa näin jo opinnot aloittaessaan olla varma siitä, että hänellä on oikeus myös kaksoistutkinnon suorittamiseen. Esitetyt muutosehdotukset ovat tältä osin selkeät. Luomalla uusi opiskeluoikeuskategoria paransivat myös viranomaisen seurantamahdollisuudet.

Pidämme hyvänä, että opiskelijat voisivat koulutuksen järjestäjien väliseen sopimukseen perustuen edelleen suorittaa aineopintoja joko aikuisten tai nuorten oppimäärään perustuen. Kannatettavaa on myös, että esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi kahden tutkinnon opintojen järjestämisen vakiintuneita ja varsin joustavia käytänteitä ja että koulutuksen järjestäjillä olisi myös jatkossa mahdollisuus sopia tarkoituksenmukaisella tavalla yhteistyön toteuttamisesta ja sen laajuudesta.

Pidämme onnistuneina opiskelijaksi ottamisen perusteita koskevaan lukiolain pykälään 22 tehtäviä muutoksia. Aineopiskelijaksi ja yhdistelmäopintojen aineopiskelijaksi ottamista koskevan määrittelyn siirtäminen omaan erilliseen momenttiinsa ilmaisisi jatkossa yksiselitteisesti sen, että aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutukseen liittyvää vaatimusta alle 18-vuotiaan opiskelijaksi ottamisen perustellusta syystä sovellettaisiin vain otettaessa opiskelijaksi suorittamaan koko oppimäärää, ei aineopintoja tai yhdistelmäopintojen aineopintoja suorittaviin opiskelijoihin.

Lakiin ammatillisesta koulutuksesta ehdotetaan tuotavaksi uudessa 19 a §:ssä määritelmä kaksoistutkinnosta. Se vastaisi pitkälti kuvausta nykyisistä kahden tutkinnon suorittamiseen tähtäävistä opinnoista. Pidämme ehdotetussa määrittelyssä hyvänä sitä, että kaksoistutkintoa suorittamaan otetun opiskelijan suoritettavista opinnoista voitaisiin nykytilaa vastaavasti tarvittaessa sopia opiskelijan HOKSissa toisin ilman uutta päätöstä ammatillisen perustutkinnon opiskelijaksi ottamisesta ja että yhteishaun rinnalla säilyisi joustava mahdollisuus jatkuvan haun käyttämiseen.

Lukiolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan yhdistelmäopintojen aineopiskelijaksi ottamisen perusteista voitaisiin säätää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, mikäli hakija otettaisiin yhteishaussa tai jatkuvassa haussa suorittamaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisia kaksoistutkinnon opintoja. Asetusluonnos ei kuitenkaan ole vielä nähtävissä eikä sen vaikutuksia opiskelijaksi ottamiseen voi tässä yhteydessä vielä arvioida.

Ammatillisen perustutkinnon laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta laajentaa ammatillista perustutkintoa yksilöllisesti yli 180 osaamispisteen. Yhdistyksemme pitää ehdotusta hyvin kannatettavana.

Pidämme selvänä, että esitetyllä muutoksella voitaisiin muun ohessa nopeuttaa ammatillisten opiskelijoiden koulutuspolkua, kun tarve peräkkäisten tutkintojen suorittamiseen vähentyisi.

Perustutkinnon laajentaminen mahdollistaisi useammille siirtymisen jatko-opintoihin jo ensimmäisen toisen asteen tutkinnon suorittamisen jälkeen ja tehostaisi eri koulutusmuotojen ja -asteiden koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä. Se parantaisi myös koulutuksen saavutettavuutta ja voisi alueellisesti synnyttää työelämän kannalta tarkoituksenmukaisia uusia osaamiskokonaisuuksia opiskelijoiden valittaviksi.

Luomalla opiskelijalle valinnanmahdollisuudet nykyistä laajempiin ja syvällisempiin yleissivistäviin opintoihin, korkeakouluopintoihin tai ammatillisen perustutkinnon nimellislaajuutta laajempiin ammatillisiin opintoihin, voitaisiin opiskelijoille myös tarjota nykyistä olennaisesti parempia mahdollisuuksia kehittää omia geneerisiä taitojaan ja laaja-alaista osaamista, joita korkea-asteen opinnot ja työelämä jatkossa vielä nykyistä enemmän edellyttävät.

Helsingissä, 22.6.2022

Mauri Ronimus

Puheenjohtaja

Aikuislukioliitto ry

Ronimus Mauri
Aikuislukioliitto ry (Aikuislukioiden Rehtorit AiRe ry)